

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr. _____

din _____
Chișinău

**Pentru aprobarea proiectului de lege privind modificarea
și completarea unor acte legislative**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege privind modificarea și completarea unor acte legislative.

Prim-ministru

PAVEL FILIP

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA**L E G E****privind modificarea și completarea unor acte legislative**

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Articolul I. – Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 72-74, art. 195), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Se completează cu articolele 200¹-200⁶ cu următorul cuprins:

„Articolul 200¹. Deteriorarea sau distrugerea obiectelor de patrimoniu cultural

(1) Deteriorarea cu intenție a obiectelor de patrimoniu cultural se pedepsește cu amendă în mărime de la 500 la 1000 de unități convenționale sau cu închisoare pe un termen de până la 1 an, cu amendă, aplicată persoanei juridice, de la 1000 la 3000 de unități convenționale sau cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 1 la 3 ani.

(2) Distrugerea obiectelor de patrimoniu cultural se pedepsește cu amendă în mărime de la 3000 la 6000 de unități convenționale sau cu închisoare pe un termen de la 1 la 3 ani, cu amendă, aplicată persoanei juridice, de la 6000 la 10000 de unități convenționale sau cu lichidarea persoanei juridice.

Articolul 200². Efectuarea lucrărilor neautorizate în siturile arheologice sau în zonele cu potențial arheologic

(1) Efectuarea săpăturilor neautorizate sau căutarea de comori în siturile arheologice sau în zonele cu potențial arheologic se pedepsește cu amendă de la 500 la 1000 de unități convenționale sau cu închisoare pe un termen de până la 1 an.

(2) Efectuarea fără certificat de descărcare de sarcina arheologică a lucrărilor de construcție, precum și a altor activități de intervenție asupra solului, în siturile arheologice sau în zonele cu potențial arheologic, se pedepsește cu amendă de la 3000 la 4000 de unități convenționale sau cu închisoare de până la 2 ani, cu amendă, aplicată persoanei juridice, de la 7000 la 10000 de unități convenționale sau cu lichidarea persoanei juridice.

Articolul 200³. Sustragerea bunurilor de patrimoniu cultural din siturile arheologice sau de pe terenurile cu potențial arheologic

(1) Sustragerea bunurilor de patrimoniu cultural din siturile arheologice sau de pe terenurile cu potențial arheologic

se pedepsește cu amendă în mărime de la 1000 la 2000 de unități convenționale sau cu închisoare de până la 1 an.

(2) Aceeași acțiune săvârșită cu folosirea situației de serviciu, inclusiv de către persoane implicate în procesul cercetării siturilor arheologice,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 4000 la 5000 de unități convenționale sau cu închisoare de până la 2 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 3 la 5 ani.

Articolul 200⁴. Tăinuirea sau păstrarea ilegală a bunurilor arheologice mobile

Tăinuirea sau păstrarea ilegală a bunurilor arheologice mobile, inclusiv a comorilor, descoperite în timpul lucrărilor sau în cadrul unor lucrări de intervenție asupra solului ori cu ajutorul detectoarelor de metale sau al altor aparate de teledetecție, precum și neanunțarea la timp a autorităților publice privind descoperirea întâmplătoare a bunurilor arheologice mobile, inclusiv a comorilor,

se pedepsește cu amendă de la 500 la 1000 de unități convenționale sau cu închisoare de până la 1 an, cu amendă, aplicată persoanei juridice, de la 3000 la 5000 de unități convenționale, cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 2 ani.

Articolul 200⁵. Comercializarea neautorizată a bunurilor arheologice mobile și a bunurilor culturale mobile clasate

(1) Comercializarea neautorizată a bunurilor arheologice mobile și a bunurilor culturale mobile clasate

se pedepsește cu amendă în mărime de la 400 la 500 de unități convenționale, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 1 an, cu amendă, aplicată persoanei juridice, de la 2000 la 3000 de unități convenționale, cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 3 ani.

(2) Aceeași acțiune:

- a) săvârșită de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală;
- b) săvârșită cu folosirea situației de serviciu;
- c) care a cauzat daune în proporții mari,

se pedepsește cu amendă în mărime de la 700 la 1000 de unități convenționale sau cu închisoare pe un termen de la 1 la 3 ani, cu amendă, aplicată persoanei juridice, de la 6000 la 10000 de unități convenționale, cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 3 la 5 ani.

Articolul 200⁶. Accesul neautorizat cu detectoare de metale sau alte aparate de teledetecție și utilizarea lor în zonele cu patrimoniu arheologic

Accesul cu detectoare de metale sau alte aparate de teledetecție și utilizarea lor în zonele cu patrimoniu arheologic fără autorizarea Ministerului Culturii

se pedepsește cu amendă de la 1000 la 2000 de unități convenționale sau cu închisoare de pînă la 1 an.”

2. Articolul 221 se abrogă.

3. Articolul 222:

titlul se completează cu cuvintele „și a monumentelor”;

la alineatul (1), după cuvîntul „monument” se introduc cuvintele „funerar sau de for public”;

alineatul (2) se completează cu litera c) cu următorul cuprins:

„c) cu cauzarea de daune în proporții mari”.

Articolul II. – Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009 nr.3-6, art.15), cu modificările și completările ulterioare, se modifică precum urmează:

1. Articolul 74 va avea următorul cuprins:

„Articolul 74. Încălcarea legislației cu privire la patrimoniul cultural și monumentele de for public

(1) Încălcarea regimului de proiecție și de folosire a obiectelor de patrimoniu cultural și a monumentelor de for public

se sancționează cu amendă de la 50 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 100 la 300 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 150 la 500 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(2) Edificarea monumentelor de for public fără aprobări legale

se sancționează cu amendă de la 50 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 300 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 400 la 500 unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(3) Demontarea, strămutarea sau modificarea monumentelor de for public fără aprobări legale

se sancționează cu amendă de la 100 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 300 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 400 la 500 unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(4) Intervențiile constructive neautorizate în zonele de protecție a monumentelor de for public se sancționează cu amendă de la 100 la 150 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 250 la 500 de

unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă în mărime de la 400 la 500 unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(5) Neîndeplinirea atribuțiilor legate de întreținerea, îngrijirea, conservarea și restaurarea monumentelor de for public

se sancționează cu amendă de la 50 la 125 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere, cu amendă de la 150 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(6) Nerespectarea sau încălcarea de către reprezentanții autorităților publice locale a regulilor cu privire la paza și informarea despre locul descoperirii arheologice

se sancționează cu amendă de la 50 la 150 de unități convenționale.

(7) Eliberarea de către emitent a autorizației de construire în lipsa certificatului de descărcare arheologică pentru terenurile cu patrimoniu arheologic sau în lipsa avizului Consiliului Național al Monumentelor Istorice pentru intervenții la monumente de istorie și cultură de categorie națională, dacă aceasta nu constituie infracțiune,

se sancționează cu amendă de la 350 la 400 de unități convenționale aplicată persoanei cu funcție de răspundere sau cu privarea de dreptul de a deține anumite funcții pe un termen de până la 1 an.

(8) Împiedicarea, de către proprietarii terenurilor cu patrimoniu arheologic, precum și titularii dreptului de posesie a acestora, a accesului personalului autorizat conform legislației de către autoritatea responsabilă de protejarea și valorificarea patrimoniului arheologic, în vederea prospectării arheologice, cercetării și protejării patrimoniului arheologic și asigurării măsurilor de proiectie și pază a bunurilor de patrimoniu arheologic,

se sancționează cu amendă în mărime de la 100 la 150 de unități contravenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 300 la 500 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.

(9) Înstrăinarea de către proprietari privați a terenurilor cu patrimoniu arheologic sau a monumentelor înscrise în Registrul monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat fără notificarea prealabilă a Ministerului Culturii

se sancționează cu amendă în mărime de la 100 la 200 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 300 la 500 de unități convenționale aplicată persoanei juridice.”

2. Se completează cu articolul 423⁸ cu următorul cuprins:

„Articolul 423⁸. Organele de stat cu atribuții în domeniul patrimoniului cultural

(1) Contravențiile prevăzute la art. 74 alin.(1) pentru obiectele de patrimoniu cultural - monumente de istorie și cultură de categorie națională sau monumente de for public de categoria A și la art. 74 alin. (3)-(5) pentru monumentele de for public de categoria A se constată de către Agenția de Inspectare și Restaurare a Monumentelor.

(2) Contravențiile prevăzute la art. 74 alin.(1) pentru obiectele de

patrimoniul cultural - monumente de istorie și cultură de categorie locală sau monumente de for public de categoria B și la art. 74 alin. (2)-(5) pentru monumentele de for public de categoria B se constată de către organele specializate ale administrației publice locale.

(3) Contravențiile prevăzute la art. 74 alin.(1) pentru obiectele de patrimoniul cultural - situri arheologice și art. 74 alin.(6)-(9) se constată de către Agenția Națională Arheologică.

(4) Sînt în drept să constate contravenții și să încheie procese-verbale:

a) directorul general al Agenției de Inspectare și Restaurare a Monumentelor, adjunctul lui și specialiștii Agenției, în cazul contravențiilor prevăzute la art.74. alin.(1) pentru obiectele de patrimoniu cultural - monumente de istorie și cultură de categorie națională sau monumente de for public de categoria A și la art. 74 alin. (3)-(5) pentru monumentele de for public de categoria A;

b) specialiștii direcțiilor/secțiilor/serviciilor cultură ale autorităților publice locale, în cazul contravențiilor prevăzute la art.74 alin.(1) pentru obiectele de patrimoniu cultural - monumente de istorie și cultură de categorie locală sau monumente de for public de categoria B și la art. 74 alin. (2)-(5) pentru monumentele de for public de categoria B;

c) directorul general al Agenției Naționale Arheologice, adjunctul și specialiștii Agenției, în cazul contravențiilor prevăzute la art. 74 alin.(1) pentru obiectele de patrimoniul cultural - situri arheologice și la art. 74 alin. (6)-(9).

(5) Procesele-verbale cu privire la contravenții se remit spre examinare în fond instanței de judecată competente.”

3. La articolul 385 alineatul (2) și articolul 393 litera d), cifra „423⁷” se substituie cu cifra „423⁸”.

4. La articolul 400 alineatul (1), cifra „74” se exclude.

NOTĂ INFORMATIVĂ

la proiectul de hotărîre a Guvernului despre aprobarea proiectului de Lege privind modificarea și completarea unor acte legislative

Protejarea patrimoniului cultural național este unul din obiectivele importante ale Guvernului Republicii Moldova.

Odată cu adoptarea Legii privind protejarea patrimoniului arheologic (nr. 218 din 17 septembrie 2010), Legii monumentelor de for public (nr. 192 din 30.09.2011) și Legii privind protejarea patrimoniului cultural național mobil (nr. 280 din 27.12.2011), care conțin prevederi cu privire la răspunderea pentru acțiunile de deteriorare sau distrugere a monumentelor și altor obiecte de patrimoniu cultural, întru respectarea prevederilor legale de protejare a patrimoniului cultural național stipulate în legile menționate, este necesar a opera modificări în Codul penal și Codul contravențional, dat fiind că aceste acte legislative sunt singurele care prevăd aplicarea sancțiunilor penale ori contravenționale.

Astfel, în scopul îmbunătățirii legislației în vigoare privind protejarea monumentelor de istorie și cultură și readucerii patrimoniului cultural în spațiul legal, în conformitate cu prevederile legilor nominalizate, Ministerul Culturii a elaborat și propune spre aprobare proiectul de Hotărîre a Guvernului despre aprobarea proiectului de Lege privind modificarea și completarea unor acte legislative.

Proiectul de lege vizează completarea și modificarea Codului penal al Republicii Moldova și a Codului contravențional al Republicii Moldova, în vederea protejării patrimoniului cultural național.

Pentru Codul penal se propune incriminarea acțiunilor care duc la deteriorarea sau distrugerea monumentelor de istorie și cultură, profanarea monumentelor, efectuarea lucrărilor neautorizate în zone cu patrimoniu arheologic, sustragerea bunurilor de patrimoniu cultural din terenuri cu potențial arheologic, tăinuirea sau păstrarea ilegală a bunurilor arheologice mobile, comercializarea neautorizată a bunurilor arheologice mobile și a bunurilor culturale mobile clasate,

Se propune abrogarea art. 221 și înlocuirea acestuia cu un articol nou, cu titlul: "*Articolul 200¹. Deteriorarea sau distrugerea obiectelor de patrimoniu cultural*", inclus în capitolul VI "*Infrațiuni contra patrimoniului*".

Prin introducerea art. 200¹, ținând cont de scara graduală diferită a urmărilor infracțiunilor de deteriorare sau distrugere a obiectelor de patrimoniu cultural, se propune delimitarea în aliniate distincte a pedepselor pentru "deteriorarea cu intenție" și "distrugerea" obiectelor de patrimoniu, care în art. 221 al Codului Penal sunt tratate de pe aceeași pistă. Totodată, se propune diferențierea și mărirea pedepselor pentru infracțiunile nominalizate, inclusiv prin introducerea pedepsei cu închisoarea.

În același context, se propune completarea articolului 222. *“Profanarea mormintelor și monumentelor”*, cu sintagma *„monument funerar sau de for public”*.

Totodată, în capitolul VI *“Infrațiuni contra patrimoniului”* al Codului penal, în rând cu articolul 200¹, se propune a fi incluse încă cinci articole noi, inclusiv, Articolul 2003². *“Efectuarea lucrărilor neautorizate în siturile arheologice sau în zonele cu potențial arheologic”*, Articolul 200³. *„Sustragerea bunurilor de patrimoniu cultural din siturile arheologice sau din terenurile cu potențial arheologic”*, Articolul 200⁴. *„Tăinuirea sau păstrarea ilegală a bunurilor arheologice mobile”*, Articolul 200⁵. *„Comercializarea neautorizată a bunurilor arheologice mobile și a bunurilor culturale mobile clasate”* și Articolul 200⁶. *„Utilizarea detectoarelor de metale și a altor aparate de teledetecție în siturile arheologice sau în zonele cu potențial arheologic”*.

Incriminarea penală a infracțiunii utilizării detectoarelor de metale și a altor aparate de teledetecție este necesară, dat fiind amploarea neobișnuit de mare a acestui fenomen, care aduce statului pagube în proporții enorme, dat fiind extragerea și, ca urmare, punerea în comercializare la negru a zeci de mii de obiecte arheologice de o valoare inestimabilă, acestea fiind parte a patrimoniului cultural național.

Pentru Codul contravențional se prevăd sancțiuni pentru încălcarea regimului de protecție a patrimoniului arheologic, monumentelor de istorie și cultură, precum și a bunurilor culturale mobile. De asemenea, se stabilește cercul persoanelor abilitate să constate săvârșirea contravențiilor în domeniile nominalizate.

În acest context, se propune modificarea și completarea articolului 74. *“Încălcarea legislației cu privire la patrimoniul cultural și monumentelor de for public”* din Codul contravențional cu aliniatele (1)-(9).

De asemenea, se propune introducerea unui nou articol *“Articolul 423⁸. Organele de stat cu atribuții în domeniul patrimoniului cultural”*.

Pentru armonizarea Codului contravențional, se propun modificări la articolul 385, alin. (2) și la articolul 393, lit. d) prin înlocuirea sintagmei *“423⁷”* cu sintagma *“423⁸”*.

Totodată, la art. 400, alin.(1), se exclude art. 74 din competența de constatare și examinare a Ministerului afacerilor de interne.

Modificările propuse constituie o oportunitate, reieșind din necesitatea ajustării cadrului juridic național la prevederile convențiilor internaționale UNESCO și ale Consiliului Europei în domeniul protejării patrimoniului cultural, la care Republica Moldova este parte: Convenția UNESCO privind protecția patrimoniului mondial cultural și natural (1972), în vigoare pentru RM din 23 decembrie 2002; Convenția pentru protecția bunurilor culturale în caz de conflict armat împreună cu Protocolul I la Convenție, adoptată la 14 mai 1954 la Haga, în vigoare pentru RM din 9 martie 2000; Convenția asupra măsurilor ce urmează a fi

luate pentru interzicerea și împiedicarea operațiunilor ilicite de import, export și transfer de proprietate al bunurilor culturale, adoptată 14 noiembrie 1970 la Paris, în vigoare pentru RM din 14 decembrie 200; Convenția pentru protejarea patrimoniului arhitectural al Europei, adoptată la Granada la 03 octombrie 1995, în vigoare din 01 aprilie 2002; și, în special, Convenția europeană pentru protecția patrimoniului arheologic (revizuită), adoptată la La Valetta, 16 ianuarie 1992, în vigoare pentru RM din 22.06.2002.

Prin ratificarea convențiilor nominalizate, Republica Moldova, ca parte la aceste importante instrumente juridice internaționale, s-a angajat, potrivit propriilor sale prerogative, să procedeze astfel încât încălcarea legislației în vigoare și a regimului juridic de protejare a patrimoniului cultural să facă obiectul unor măsuri corespunzătoare și suficiente de contracarare și sancționare din partea autorității competente ale statului.

Totodată, ajustările juridice preconizate au ca scop garantarea conservării și utilizării durabile a patrimoniului cultural național, în special a patrimoniului arheologic, obiectiv de interes public major și, totodată, componentă fundamentală a strategiei naționale de dezvoltare durabilă.

Proiectul stabilește mecanisme clare de protejare a patrimoniului arheologic, precum și a monumentelor de istorie și cultură, iar adoptarea acestuia va avea un efect pozitiv asupra protejării și valorificării patrimoniului cultural național.

Proiectul lege a fost plasat pe pagina Web a Ministerului Culturii spre consultare publică și avizat de Ministerul Justiției, Procuratura Generală, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Economiei, Ministerul Mediului, Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, Ministerul Finanțelor, Centrul Național Anticorupție și Academia de Științe a Moldovei.

Ministrul Culturii

Monica BABUC